

**Ilustrativní úloha:****Hudební, taneční a dramatická výchova****Očekávaný výsledek učení: UAK-HTD-001-ZV5-002****Úroveň: splněno****Autorka: Zden Brungot Svíteková****věková skupina: 10-11 let****Název Ilustrace: Sluneční soustava a stav beztlíže****Anotace:**

Dvě tvořivé taneční hry/úlohy zaměřené na vnímání prostorových drah, orientaci a spolupráci ve skupině, skupinovou i individuální odpovědnost, pohotovost a budování fyzické důvěry. Motivací je téma vesmíru, žáci si upevňují pojmy poloměr, kružnice, elipsa, dráha (učivo 5. ročníku), které jsou následně využity ve skupinové tvorbě krátké taneční kompozice.

**Zadání pro žáky (popis modelové situace):**

Kreativní úloha "Sluneční soustava": Podle hudebního doprovodu se celá skupina libovolně pohybuje po celém prostoru (každý žák představuje těleso putující vesmírem, trajektorie mohou být různé, ne jenom kružnice neb elipsy). Učitel zavolá jméno jednoho z žáků. Poté, co žák uslyší svoje jméno, se stává Sluncem. Zastaví se tam, kde se v prostoru právě nachází, a ostatní se stávají planetami, které se začnou pohybovat (rotovat) po oběžné dráze Slunce. Vzdálenost planet od Slunce (poloměr oběžné dráhy) je daná bodem, kde se právě jednotliví žáci nacházejí ve chvíli, kdy zazní jméno Slunce. Slunce s ukončením hudební skladby "dosvítí", všichni se znova rozejdou libovolně po prostoru a hra se opakuje.

Kreativní úloha "Stav beztlíže": Celá skupina se libovolně pohybuje po prostoru. Rychlost pohybu si volí žáci (chůze, rychlá chůze, běh) tak, aby zvládali reagovat a plnit zadání. Kterýkoliv z žáků se náhle může zastavit a zvolat „Beztlíž!“. Toto je signál pro celou skupinu, aby se k němu rychle seběhla, společně ho zvedla ze země (do stavu beztlíže) a chvíli nesla prostorem. Se závěrem hudební skladby skupina neseného žáka měkce postaví zpět do stoje na zem.

Zadání pro tvorbu krátké kompozice: Žáci se rozdělí do skupin po čtyřech nebo pěti žácích a vytvoří společně krátkou taneční kompozici, ve které si rozdělí úlohy různých vesmírných těles nebo jevů (Slunce, planeta, kometa, černá díra, asteroid...). Svou kompozici prezentují spolužákům. Spolužáci interpretují o jaká vesmírná tělesa nebo jevy se jedná. Proces uzavírá společná reflexe. Učitel směřuje diskuzi tak, aby vedl žáky k uvědomění významu jednotlivce v rámci celku hry/taneční kompozice, a že každý nese spoluodpovědnost za tvůrčí proces, bezpečí a výsledek tvorby. Tím učitel podporuje utváření společenství v rámci třídy i uvědomění žáků, že jsou jeho platnými členy.

### Popis činnosti žáků:

V první hře "**Sluneční soustava**" se žáci libovolně pohybují po prostoru. Volí různé trajektorie (rovné, klikaté, vlnité, kružnice, elipsy, nebo kombinace různých možností). Při pohybu prostorem žák pracuje s představou tělesa, nebo částice putující vesmírem. Na signál se celá skupina zastaví a uvědomí si prostorovou kompozici a rozmístění spolužáků v prostoru. Učitel zavolá jméno jednoho z žáků. Ten se stává Sluncem a zůstává na místě, kde se právě nachází. Ostatní se stávají planetami, které se začnou pohybovat (rotovat) kolem Slunce po různých oběžných drahách. Poloměr oběžné dráhy, a tedy vzdálenost jednotlivých žáků od žáka, který se stává Sluncem, je daná aktuální vzdáleností od Slunce v momentě zastavení skupiny. Pohyb celé Sluneční soustavy trvá tak dlouho, dokud zní hudební doprovod. Se zástavením hudby Slunce "dosvítí" a všichni se znova rozejdou libovolně po prostoru jako různé tělesa, nebo částice a hra se opakuje.

V druhé hře "**Stav beztlíže**" žáci opět libovolně pohybují po prostoru po různých trajektoriích (rovné, zaoblené, klikaté a jejich kombinace). Rychlost pohybu (chůze, rychlá chůze, běh) si žák volí tak, aby zvládal reagovat a realizovat zadání. Kterýkoliv z žáků se může zastavit a nahlas zavolat „Beztlíž!“ . Všichni ostatní okamžitě reagují a seběhnou se k němu. Společně ho zvednou ze země (do stavu beztlíže) a chvíli nesou prostorem. Je důležité, aby se nesený žák aktivně do nešení zapojil tím, že co nejvíce nadlehčí tělo a vytahuje se nahoru po směru nošení. Se závěrem hudební skladby skupina neseného žáka pozorně a měkce postaví zpět do stoje na zem.

V následném **procesu skupinové tvorby krátké taneční kompozice** se žáci rozdělí do skupin po min 3 a max 6-ti. Společně vytvoří a nazkouší krátkou taneční kompozici, ve které si rozdělí úlohy různých vesmírných těles nebo jevů (Slunce, planeta, kometa, černá díra, asteroid...). Kompozici následně prezentují spolužákům, kteří na základě viděného interpretují o jaká vesmírná tělesa nebo jevy se jedná. V **závěrečné reflexi** žáci vysvětlí, co se stane s prostorovou taneční kompozicí nebo hrou, bude-li někdo ze skupiny pasivní, nebo bude chybět.

### Způsob ověřování (kritéria pro vyhodnocování):

Učitel sleduje žáka, jak využívá základní aspekty pohybu: orientaci v prostoru, práci s časem a dynamikou pohybu. Sleduje jak představivost ovlivní interpretaci různých vesmírných těles. Při následném sdílení a reflexi učitel sleduje žáka, jak vnímavě a se zaujetím pozoruje prezentaci tvorby spolužáků, a zapojuje se do následné diskuze kde pojmenuje, co viděl, co u toho cítil. Specifikuje čeho si v kompozici, nebo na interpretaci všiml a co ho na tvorbě spolužáků zaujalo, případně k čemu ho to inspirovalo (nové nápady, nebo myšlenky). Učitel sleduje žáka, jak se v diskuzích a při tvůrčích činnostech učí pracovat s chybou jako motivací a inspirací pro své další učení.

**Odkaz na zdroje / autorka: Zden Brungot Svíteková**

**Odkaz na doplňující materiál:**

[https://specificobject.com/objects/info.cfm?%20inventory\\_id=26214&object\\_id=22009&page=0&options=%20https://www.diaphanes.net/titel/1970-3017](https://specificobject.com/objects/info.cfm?%20inventory_id=26214&object_id=22009&page=0&options=%20https://www.diaphanes.net/titel/1970-3017)).

Kreativní pohybová hra "Stav beztlíže" je inspirována kompozicí/taneční partiturou v projektu "Continuous Project Altered Daily" od choreografky Yvonne Rainer, ve které performer ve skupinové kompozici zvolá "help" a začíná padat. Někdo z tanečníků a performerů musí přiběhnout, polštářem podložit padající tělo a doprovodit ho do lehu na zem.

**Klíčová slova:** těžiště, vertikála, dráha, trajektorie, orientace v prostoru, důvěra, spolupráce, skupina, odpovědnost, vesmír, těleso, rotace, tvorba